

Addendum Implementatie- en Uitvoeringsagenda Drinkwater

Inleiding

In 2021 heeft het kabinet de Beleidsnota Drinkwater 2021-2026 vastgesteld. De Beleidsnota Drinkwater benoemt de ambitie voor de drinkwatervoorziening, beschrijft de opgaven op het gebied van drinkwater en bevat de hoofdkeuzes van het drinkwaterbeleid voor de periode 2021-2026.

Hoofddoel is voldoende drinkwater van goede kwaliteit, voor iedereen in Europees en Caribisch Nederland, en voor nu en in de toekomst. Om dit doel te realiseren is samenwerking tussen provincies, waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven en het Rijk essentieel. Deze maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Implementatie- en Uitvoeringsagenda (IenU-agenda) Drinkwater. Bij vaststelling in het BO Water is aangegeven dat de IenU-agenda een levend document is dat zo nodig, op basis van voortschrijdend inzicht, kan worden bijgesteld. Dit addendum is een invulling van die afspraak.

Water en Bodem Sturend

Met de brief Water en Bodem Sturend (WBS) zijn in november 2022 onder 'Voldoende water' ook specifiek voor drinkwater drie structurerende keuzes gemaakt:

3. *We werken toe naar nieuwe en diverse drinkwaterbronnen. Hiermee zorgen we voor voldoende drinkwaterbronnen van voldoende kwaliteit. Provincies en drinkwaterbedrijven schalen daarbij op via regionale systemen naar een verbonden landelijk drinkwaternet.*
4. *We werken toe naar een drinkwatergebruik per hoofd van de bevolking van 100 liter in 2035 (thans 125 liter) en beperken laagwaardig gebruik van drinkwater. Grootverbruikers vragen we het drinkwatergebruik ook met 20% te reduceren. Zo beperken we het effect van toename van de watervraag in relatie tot de schaarsere beschikbaarheid van water.*
21. *We maken de risico's van overstromingen, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid sturend bij de locatiekeuze en inrichting van woningbouw. Hiermee voorkomen we dat we nieuwbouw gaan realiseren op locaties waar we later spijt van gaan krijgen. Provincies nemen in hun ruimtelijke arrangementen het (concept) richtinggevend kader mee.*

Deze structurerende keuzes zijn in WBS uitgewerkt in de volgende maatregelen:

- *We gaan samen met de partners werken aan een nationaal plan van aanpak voor drinkwaterbesparing, op basis van de verkenning naar maatregelen en instrumenten voor bewust en zuinig drinkwaterverbruik.*
- *We bekijken hoe het beleidsinstrument beprijzing het beste kan worden ingezet voor het toekomstbestendig maken van de drinkwatervoorziening, met waarborgen voor de betaalbaarheid.*
- *Nieuwe drinkwateronttrekkingen worden toegestaan mits ze duurzaam inpasbaar zijn, ook in relatie tot verdrogingsproblematiek en effect op bestaand gebruik. Voor de korte termijn krijgt het drinkwaterbelang daar waar nodig en onder strikte voorwaarde prioriteit, vanwege de leveringsplicht van drinkwaterbedrijven en de zorgplicht van overheden.*
- *Met Vewin en VEMW worden afspraken gemaakt over drinkwaterbesparing bij alle watergebruikers. Het leveren van drinkwater voor koeling van grootzakelijke waterverbruikers, waaronder bijvoorbeeld datacenters, wordt beperkt.*
- *Om circulariteit in waterhuishouding en waterbesparing bij nieuwbouw te stimuleren, onderzoeken BZK en IenW in afstemming met de VEWIN wat de voor- en nadelen van een*

mogelijke verplichting in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en verruiming van toepassing van huishoudwater in het Drinkwaterbesluit zijn. Op basis hiervan zal worden besloten of aanpassing van het Bbl en/of Drinkwaterbesluit nodig is.

- *Provincies en drinkwaterbedrijven werken toe naar een landelijk drinkwaternetwerk, door provincie-overstijgend samen te werken en netwerken te koppelen.*

Strategische doelen

Vanuit het voortschrijdende inzicht uit onder andere de Kamerbrief Water en Bodem Sturend¹ is het wenselijk om de strategische doelen onder het bovengenoemde ongewijzigde hoofddoel voor het drinkwaterbeleid ook te actualiseren:

1. Voldoende drinkwater(bronnen)
2. Goede kwaliteit drinkwater(bronnen)
3. Bewust en zuinig drinkwatergebruik
4. Toekomstbestendige drinkwaterinfrastructuur
5. Algemene (inter)nationale kaders drinkwater

Aanvullende maatregelen

Om deze strategische doelen te kunnen realiseren, worden in het kader van de lenU-agenda Drinkwater al diverse maatregelen in gezamenlijkheid uitgevoerd, daarvoor wordt verwezen naar de jaarlijkse voortgangsrapportage die in december aan het BO Water wordt aangeboden. Onder andere als gevolg van Water en Bodem Sturend (WBS), afgeronde onderzoeken en door de Tweede Kamer aangenomen moties, is inmiddels sprake van voortschrijdend inzicht. Als gevolg daarvan zijn, sinds het vaststellen van de lenU-agenda, door de betrokken stakeholders aanvullende maatregelen in gang gezet. Het gaat daarbij om de volgende maatregelen:

- Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023-2030 (strategisch doel 1. 'Voldoende drinkwaterbronnen'). Dit Actieprogramma is een vervolg op de actie uit de lenU-agenda 'Onderzoek naar beschikbaarheid drinkwaterbronnen voor de lange termijn'. Dit onderzoek is uitgevoerd door het RIVM en heeft in 2023 geleid tot het rapport '*Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 – knelpunten en oplossingsrichtingen*'. Doelstelling is het realiseren van een vergroting van de productiecapaciteit met 102 miljoen m³/jaar in 2030.
- Aanpak PFAS in drinkwater (strategisch doel 2. 'Goede kwaliteit drinkwaterbronnen'). Naar aanleiding van het RIVM rapport '*PFAS in Nederlands drinkwater vergeleken met de nieuwe Europese Drinkwaterrichtlijn en relatie met gezondheidskundige grenswaarde van EFSA*' heeft de Minister van lenW in oktober 2022 besloten de door het RIVM geadviseerde richtwaarde in de toekomst als een wettelijke kwaliteitseis in het Drinkwaterbesluit op te willen nemen. Vanwege de impact voor de drinkwaterbedrijven wordt in het kader van deze aanvullende maatregel gezamenlijk in beeld gebracht welke stappen hiervoor moeten worden doorlopen en op welke termijn dit realiseerbaar is.
- Nationaal Plan van aanpak drinkwaterbesparing (strategisch doel 3. 'Bewust en zuinig drinkwatergebruik'). Dit Plan van aanpak is een vervolg op de actie uit de lenU-agenda 'Verkennen aanpak bewust en zuinig gebruik huishoudelijk en zakelijk drinkwatergebruik'. Deze verkenning is uitgevoerd door Berenschot en heeft in 2023 geleid tot het rapport

¹ Kamerstuk 27625, nr. 592

'Bewust en zuinig drinkwatergebruik – verkenning effectief instrumentarium'. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de betreffende maatregel uit WBS om gezamenlijk toe te kunnen werken naar de geformuleerde reductiedoelstelling onder structurerende keuze 4.

- Uitwerking acties uit beleidsreactie op rapport mogelijke wijzigingen Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en Drinkwaterbesluit i.v.m. hemelwater- en grijswatergebruik bij nieuwbouw en renovatie (strategisch doel 3. 'Bewust en zuinig drinkwatergebruik')
Naar aanleiding van de motie Minhas is in opdracht van het Ministerie van BZK en in samenwerking met IenW onderzocht of bij de herziening van het Bbl maatregelen genomen kunnen worden die leiden tot slimmer watergebruik. Dit onderzoek is door Witteveen en Bos uitgevoerd en het daarbij opgeleverde rapport is in oktober 2023 voorzien van een beleidsreactie aan de Tweede Kamer. De daarin benoemde vervolgonderzoeken worden in het kader van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing uitgevoerd waarmee tevens invulling wordt gegeven aan de betreffende maatregelen uit WBS.
- Verkenning mogelijkheden inzet beprijzing voor het toekomstbestendig maken van de drinkwatervoorziening met waarborgen voor de betaalbaarheid voor consumenten (strategisch doel 3. 'Bewust en zuinig drinkwatergebruik')
In de IenU-agenda is al als actie opgenomen dat de mogelijkheden van beprijzing van drinkwater voor grootverbruikers worden onderzocht. Naar aanleiding van de betreffende maatregel uit WBS wordt deze actie uitgebreid naar het onderzoeken hoe beprijzing kan bijdragen aan bewust en zuinig drinkwatergebruik door consumenten met waarborgen voor de betaalbaarheid. Dit onderzoek wordt ook uitgevoerd in het kader van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing.
- Verkenning mogelijkheden voor een landelijk drinkwaternetwerk (strategisch doel 4. 'Drinkwaterinfrastructuur blijvend op orde')
In WBS is als uitwerking van structurerende keuze 3 als maatregel opgenomen dat provincies en drinkwaterbedrijven toewerken naar een landelijk drinkwaternetwerk. IPO, Vewin en IenW zullen hier als eerste stap invulling aan geven door het uitvoeren van een gezamenlijke verkenning naar de mogelijkheden daarvoor.

Addendum IenU-agenda Drinkwater

Bovenstaande is aanleiding voor het toevoegen van de volgende 6 maatregelen aan de IenU-agenda:

Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023-2030 (Strategisch doel 1.)	
Beoogd resultaat: Uitvoering actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023-2030	
Betrokken partijen	Planning
1. Trekker: Vewin en IPO 2. Betrokkenen: IenW, RWS, VNG, UvW	Vaststelling Actieprogramma Q2 2024 Vervolgens uitvoering in 2024-2030 Jaarlijkse rapportage en update stand van zaken

Aanpak PFAS in drinkwater (Strategisch doel 2.)	
Beoogd resultaat: Verankering richtwaarde voor PFAS in drinkwater in Drinkwaterbesluit en uitwerking handelingsperspectieven uit het brede RIVM onderzoek naar blootstelling	
Betrokken partijen	Planning
1. Trekker: IenW 2. Betrokkenen: Vewin, UvW, RWS	Afhankelijk van beschikbaarheid uitkomsten RIVM brede onderzoek en uitvoerbaarheid door drinkwaterbedrijven

Nationaal Plan van aanpak drinkwaterbesparing (Strategisch doel 3.)	
Beoogd resultaat: Nationaal plan van aanpak drinkwaterbesparing dat leidt tot een reductie van drinkwatergebruik van 20% naar 100 liter p.p.p.d. in 2035 voor consumenten en zakelijke gebruikers	
Betrokken partijen	Planning
<ol style="list-style-type: none"> Trekker: IenW i.s.m. BZK en EZK Betrokkenen: Vewin/drinkwaterbedrijven, IPO/provincies, UvW/waterschappen, VNG/gemeenten, VEMW, VNO-NCW/MKB NL, Bouwend NL, Techniek-NL, VEH, Aedes, Hiswa-Recron, SB, LTO NL 	Vaststelling Nationaal plan van aanpak Q1 2024 Vervolgens uitvoering met jaarlijkse monitoring en tweejaarlijkse actualisatie

Uitwerking acties uit beleidsreactie op rapport mogelijke wijzigingen Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en Drinkwaterbesluit i.v.m. hemelwater- en grijswatergebruik bij nieuwbouw en renovatie, onderdeel van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (Strategisch doel 3.)	
Beoogd resultaat: Besluit over wijziging Bbl en Drinkwaterbesluit i.v.m. hemelwater- en grijswatergebruik als vervanging voor drinkwater bij nieuwbouw	
<ul style="list-style-type: none"> Rapport nader onderzoek van de mogelijke gezondheidsrisico's en beheersmaatregelen (IenW) Rapport meer nauwkeurige berekening integrale milieukosten met LCA-methode (BZK) Kosten-baten analyse van individuele mogelijke systemen (BZK) Overzicht andere mogelijke maatregelen slimmer watergebruik op gebouwniveau (IenW) 	
Betrokken partijen	Planning
<ol style="list-style-type: none"> Trekkers: BZK, IenW Betrokkenen: Vewin, IPO, VNG, ILT, RIVM 	IenW: In Q1 2024 Quick Scan RIVM: overzicht reeds aanwezige kennis, daarna eventueel uitzetten onderzoek naar witte vlekken

Verkenning mogelijkheden inzet beprijzing voor het toekomstbestendig maken van de drinkwatervoorziening met waarborgen voor de betaalbaarheid, onderdeel van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (Strategisch doel 3.)	
Beoogd resultaat: Rapport verkenning mogelijkheden inzet beprijzing drinkwatervoorziening	
Betrokken partijen	Planning
<ol style="list-style-type: none"> Trekker: IenW Betrokkenen: Vewin, IPO 	Oplevering rapport Q3 2024

Verkenning mogelijkheden voor een landelijk drinkwaternetwerk (Strategisch doel 4.)	
Beoogd resultaat: Rapport mogelijkheden voor een landelijk drinkwaternetwerk	
Betrokken partijen	Planning
<ol style="list-style-type: none"> Trekker: IPO, Vewin Betrokkenen: IenW, VNG 	Oplevering rapport

Het BO Water wordt gevraagd er mee in te stemmen dat ook deze maatregelen in het vervolg zullen worden meegenomen bij het bespreken van de voortgang van de IenU-agenda Drinkwater.